2026-yil
8-son

FAN VA TA’LIM YANGILIKLARI

ILMIY - METODIK

JURNALI

saen.uz

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI

2026-yil
8-son

Bosh muharrir:
Shoumarov G‘ayrat Bahromovich, psixologiya fanlari doktori, akademik

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Qodirov Umarali Do‘stqobilovich, psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Mas’ul kotib:
Muqimov Alisher

Texnik muharrir:
Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.

TAHRIR HAY’ATI:

01.00.00 – FIZIKA-MATEMATIKA FANLARI
Ayupov Shavkat Abdullayevich, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
A’zamov Abdulla, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
Zohidov Erkin A’zamovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

02.00.00 – KIMYO FANLARI
Normaxamatov Nodirali Soxobataliyevich, kimyo fanlar doktori, professor
Tojibayev Komiljon Sharobitdinovich, kimyo fanlar doktori, akademik

03.00.00 – BIOLOGIYA FANLARI
Abdurahmonov Ibrohim Yo‘lchiyevich, biologiya fanlari doktori, akademik
Sulaymonov Botirjon Abdushukurovich, biologiya fanlari doktori, akademik

04.00.00 – GEOLOGIYA-MINERALOGIYA FANLARI
Fayziyev Abdulhaq Radjabovich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor
Husanov Sultonboy To‘xtayevich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor

05.00.00 – TEXNIKA FANLARI
Allayev Qahramon Rahimovich, texnika fanlari doktori, akademik
Majidov Inom Urishevich, texnika fanlari doktori, professor
Turobjonov Sadritdin Maxamatdinovich, texnika fanlari doktori, akademik
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

06.00.00 – QISHLOQ XO‘JALIGI FANLARI
Namozov Shodmon Ergashovich, qishloq xo‘jaligi fanlari doktori, akademik
Shoumarov Hikmat Bahromovich, qishloq xo‘jaligi fanlari nomzodi, professor

07.00.00 – TARIX FANLARI
Ziyo Azamat Hamid o‘g‘li, tarix fanlari doktori, akademik
Sagdullayev Anatoliy Sagdullayevich, tarix fanlari doktori, akademik
Yusupova Diloram Yunusovna, tarix fanlari doktori, akademik

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI
Abdurahmonov Qalandar Xodjayevich, iqtisod fanlari doktori, akademik
Musayev Behzod Anvarovich, iqtisod fanlari nomzodi
To‘xliyev Nurislom, iqtisod fanlari doktori, akademik
G‘ulomov Saidahror Saidahmedovich, iqtisod fanlari doktori, akademik

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI
2026-yil
8-son

09.00.00 – FALSAFA FANLARI
Nazarov Qiyom Normirzayevich, falsafa fanlari doktori, professor
Saifnazarov Ismoil Saifnazarovich, falsafa fanlari doktori, professor

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI
Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, filologiya fanlari doktori, professor
Sirojiddinov Shuhrat Samariddinovich, filologiya fanlari doktori, akademik
Xidirov Rajab Gulmatovich, filologiya fanlari nomzodi, dotsent (Tojikiston)

11.00.00 – GEOGRAFIYA FANLARI
Nigmatov Asqar Nigmatullayevich, geografiya fanlari doktori, professor
Tojiyeva Zulxumor Nazarovna, geografiya fanlari doktori, professor

12.00.00 – YURIDIK FANLAR
Rustamboyev Mirzayusuf Hakimovich, yuridik fanlar doktori, professor
Saidov Akmal Xolmatovich, yuridik fanlar doktori, akademik
Xolmo'minov Jumanazar Toshtemirovich, yuridik fanlar doktori, professor
Qodirov Bobiromon Bekmurodovich, yuridik fanlar doktori, professor

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI
Djurayev Risboy Haydarovich, pedagogika fanlari doktori, akademik
Ibraimov Xolboy, pedagogika fanlari doktori, akademik
Musurmonova Oynisa, pedagogika fanlari doktori, professor
Umarov Bahrom Norboyevich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

14.00.00 – TIBBIYOT FANLARI
Akilov Xabibulla Ataullayevich, tibbiyot fanlari doktori, professor
Nazirov Feruz Gafurovich, tibbiyot fanlari doktori, akademik

15.00.00 – FARMATSEVTIKA FANLARI
Abdullabekova Viloyat Nurillabekovna, farmatsevtika fanlari doktori, professor
Tulaganov Abduqodir Abdurahmonovich, farmatsevtika fanlari doktori, professor

16.00.00 – VETERINARIYA FANLARI
Daminov Asadullo Suvonovich, veterinariya fanlari doktori, professor
Jabborov Shuhrat Abdumajidovich, veterinariya fanlari doktori, professor
G'afurov Aktam G'afurovich, veterinariya fanlari doktori, professor

17.00.00 – SAN'ATSHUNOSLIK FANLARI
Ahmedova Nigora Rahimovna, sanatshunoslik fanlari doktori, professor
Hakimov Akbar Abdullayevich, san'atshunoslik fanlari doktori, akademik

18.00.00 – ARXITEKTURA
Nozilov Dodo Avazovich, arxitektura fanlari doktori, professor
Uralov Axtam Sindarovich, arxitektura fanlari doktori, professor

19.00.00 – PSIXOLOGIYA FANLARI
Abdusamatov Hasanboy Usmonjon o'g'li, psixologiya fanlari doktori, professor
Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor
Karimova Vasila Mamanosirovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Halimova Mashraboy Vohidovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Lazar Drajeta, psixologiya fanlari doktori, professor, Belgrad, Serbiya
Karpinskiy Konstantin Viktorovich, psixologiya fanlari doktori, professor, Grodno, Belarussiya
Suletbayeva Ella Serikbayevna, psixologiya fanlari doktori, dotsent

22.00.00 – SOTSIOLOGIYA FANLARI
Bekmurodov Mansur Bobomurodovich, sotsiologiya fanlari doktori, professor
Toshmuhamedova Dilorom Gafurdjanovna, sotsiologiya fanlari doktori

23.00.00 – SIYOSIY FANLAR
Fayzullayev Alisher Omonullayevich, siyosiy fanlar doktori, professor
Hasanov Otabek Abdurashidovich, siyosiy fanlar doktori
Paxrutdinov Shukritdin Ilyasovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Omonov Baxtiyor Axtamovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Quronboyev Qahramon Qo'chqorovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Avazov Komil Xolliyevich, siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori

24.00.00 – ISLOMSHUNOSLIK FANLARI
Ibrohimov Ne'matulla, filologiya fanlari doktori, akademik
Islomov Zohidjon Mahmudovich, filologiya fanlari doktori, professor

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI
2026-yil
8-son

UDK 37.046.4:37.013

Xujamberdiyeva Zulfizar Uchqun qizi,
Xalqaro innovatsion universiteti
pedagogika yo‘nalishi 1-bosqich magistranti

KOMPLEKS YONDASHUV ASOSIDA MALAKA OSHIRISH SAMARADORLIGINI TA’MINLOVCHI PEDAGOGIK OMILLAR

Annotatsiya. Mazkur maqolada kompleks yondashuv asosida malaka oshirish samaradorligini ta’minlovchi pedagogik omillar ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida kompetensiyaviy yondashuv, interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, motivatsion muhit va refleksiv faoliyatning tinglovchilar kasbiy kompetentligini rivojlantirishdagi ahamiyati o‘rganildi. Tadqiqot natijalari kompleks yondashuv asosida tashkil etilgan malaka oshirish jarayonlari kasbiy tayyorgarlik samaradorligini oshirishini ko‘rsatdi.

Kalit so‘zlar: malaka oshirish, kompleks yondashuv, pedagogik omillar, kompetensiyaviy yondashuv, interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, refleksiya, kasbiy kompetentlik.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ НА ОСНОВЕ КОМПЛЕКСНОГО ПОДХОДА

Аннотация. В данной статье научно анализируются педагогические факторы, обеспечивающие эффективность повышения квалификации на основе комплексного подхода. В ходе исследования изучено значение компетентностного подхода, интерактивных методов, инновационных технологий, мотивационной среды и рефлексивной деятельности в развитии профессиональной компетентности слушателей. Результаты исследования показывают, что процессы повышения квалификации, организованные на основе комплексного подхода, способствуют повышению эффективности профессиональной подготовки и развитию профессиональных компетенций слушателей.

Ключевые слова: повышение квалификации, комплексный подход, педагогические факторы, компетентностный подход, интерактивные методы, инновационные технологии, рефлексия, профессиональная компетентность.

PEDAGOGICAL FACTORS ENSURING THE EFFECTIVENESS OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT BASED ON A COMPREHENSIVE APPROACH

Abstract. This article scientifically analyzes the pedagogical factors that ensure the effectiveness of professional development based on a comprehensive approach. The study examines the importance of the competency-based approach, interactive methods, innovative technologies, a motivational environment, and reflective activities in developing the professional competence of trainees. The results of the study demonstrate that professional development processes organized on the basis of a comprehensive approach contribute to improving the effectiveness of professional training and enhancing the professional competencies of trainees.

Keywords: professional development, comprehensive approach, pedagogical factors, competency-based approach, interactive methods, innovative technologies, reflection, professional competence.

Kirish. Bugungi globallashuv, raqamlashtirish va ta’lim jarayonlarining jadal rivojlanishi sharoitida ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, pedagog kadrlarning kasbiy salohiyatini muntazam oshirib borish hamda ularning zamonaviy kasbiy talablarga moslashuvchanligini ta’minlash muhim vazifalardan biriga aylanmoqda. Hozirgi mehnat bozori mutaxassisdan faqat muayyan sohaga oid nazariy bilimlarni egallashni emas, balki mavjud bilimlarni amaliy faoliyatda qo‘llay olish, muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish, kreativ fikrlash, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish va yangiliklarga moslasha olish kabi kompetensiyalarni ham talab qilmoqda. Shu nuqtayi nazardan, pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashga yo‘naltirilgan malaka oshirish tizimining mazmuni va tashkiliy-pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biridir.

Malaka oshirish jarayoni pedagogning ilgari egallagan bilim va ko‘nikmalarini yangilash bilan cheklanib qolmasdan, uning kasbiy faoliyatidagi mavjud muammolarni aniqlash, yangi pedagogik yondashuvlarni o‘zlashtirish, amaliy tajribani boyitish va kasbiy rivojlanishning istiqbolli yo‘nalishlarini belgilashga xizmat qilishi lozim. Bunda tinglovchining individual ehtiyojlari, kasbiy tajribasi, tayyorgarlik darajasi va faoliyat yo‘nalishini hisobga olish alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki bir xil mazmun va metodlarga asoslangan ta’lim barcha tinglovchilarning kasbiy ehtiyojlarini bir xil darajada qondira olmaydi.

An’anaviy malaka oshirish tizimida ko‘pincha nazariy ma’lumotlarni yetkazishga ustuvor ahamiyat berilib, tinglovchilarning amaliy faoliyati, individual

ehtiyojlari va mustaqil fikrlash imkoniyatlari yetarli darajada hisobga olinmasligi mumkin. Bunday holatda o‘zlashtirilgan bilimlarning amaliyotga tatbiq etilishi kutilgan darajada bo‘lmasligi ehtimoli ortadi. Kompleks yondashuv esa malaka oshirish jarayonini yaxlit tizim sifatida tashkil etib, uning maqsadi, mazmuni, metodlari, vositalari, ta’lim muhiti va kutilayotgan natijalarini o‘zaro uzviy bog‘lashni nazarda tutadi. Mazkur yondashuvda tinglovchining bilim olishi bilan bir qatorda, uning amaliy ko‘nikmalari, kasbiy motivatsiyasi, refleksiv qobiliyatlari va innovatsion faoliyatga tayyorgarligi ham rivojlantiriladi.

Kompleks yondashuvning muhim jihatlaridan biri shundaki, u malaka oshirish jarayonida pedagogik, psixologik va texnologik omillarni bir-biridan ajratmagan holda ko‘rib chiqishga imkon beradi. Jumladan, kompetensiyaviy yondashuv kasbiy bilim va ko‘nikmalarni amaliy vazifalar bilan bog‘lashga xizmat qilsa, interaktiv metodlar tinglovchining ta’lim jarayonidagi faolligini oshiradi. Innovatsion va raqamli texnologiyalar ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytirsa, motivatsion muhit tinglovchining kasbiy rivojlanishga bo‘lgan ichki ehtiyojini kuchaytiradi. Refleksiv faoliyat esa o‘zlashtirilgan bilim va tajribani tahlil qilish, o‘z faoliyatini baholash hamda keyingi rivojlanish yo‘nalishlarini belgilash imkonini beradi.

Shu jihatdan malaka oshirish samaradorligini faqat yakuniy nazorat natijalari bilan baholash yetarli emas. Uning samaradorligi tinglovchining kasbiy faoliyatida yuzaga kelgan ijobiy o‘zgarishlar, yangi bilim va ko‘nikmalarni amaliyotga tatbiq eta olishi, mustaqil izlanishga bo‘lgan ehtiyojining ortishi va innovatsion faoliyatga tayyorgarligi kabi mezonlar orqali ham namoyon bo‘ladi. Demak, malaka oshirish jarayonini samarali tashkil etish uchun ta’lim mazmuni va metodlarini tinglovchilarning real kasbiy faoliyati bilan uyg‘unlashtirish muhimdir.

Mazkur tadqiqotning maqsadi kompleks yondashuv asosida malaka oshirish samaradorligini ta’minlovchi pedagogik omillarni aniqlash, ularning mazmun-mohiyatini ochib berish va kasbiy kompetentlikni rivojlantirishdagi ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat.

Tadqiqot maqsadidan kelib chiqib quyidagi vazifalar belgilandi: kompleks yondashuvning nazariy-pedagogik asoslarini tahlil qilish; malaka oshirish samaradorligiga ta’sir etuvchi asosiy pedagogik omillarni aniqlash; kompetensiyaviy yondashuv, interaktiv metodlar va innovatsion texnologiyalarning imkoniyatlarini yoritish; motivatsion muhitning tinglovchilar kasbiy faolligiga ta’sirini ochib berish; refleksiv faoliyatning kasbiy rivojlanishdagi o‘rnini asoslash.

Metodologiya. Tadqiqot jarayonida kompleks yondashuv asosida malaka oshirish samaradorligini ta’minlovchi pedagogik omillarni aniqlash maqsadida pedagogik kuzatish, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, ilmiy adabiyotlarni o‘rganish, tahlil qilish va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Mazkur metodlarning o‘zaro uyg‘un qo‘llanilishi tadqiqot muammosini nazariy va amaliy jihatdan kengroq yoritish, mavjud yondashuvlarning afzallik va imkoniyatlarini aniqlashga xizmat qildi.

Tadqiqotning metodologik asosini kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, interaktiv o‘qitish metodlari, refleksiv ta’lim hamda uzluksiz kasbiy rivojlanish konsepsiyalari tashkil etdi. Kompetensiyaviy yondashuv doirasida tinglovchining nazariy bilimlarni amaliy vaziyatlarda qo‘llay olishi, mustaqil qaror qabul qilishi va kasbiy muammolarni hal etishga tayyorligi asosiy mezon sifatida qaraldi. Shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv esa tinglovchilarning individual ehtiyojlari, qiziqishlari, tajribasi va kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini hisobga olishni nazarda tutdi.

Tadqiqot davomida pedagogika va psixologiya sohasidagi ilmiy manbalar, malaka oshirish tizimiga oid normativ-huquqiy hujjatlar, zamonaviy pedagogik texnologiyalar hamda kasbiy rivojlanish masalalariga bag‘ishlangan ilmiy-metodik materiallar o‘rganildi. Shuningdek, an’anaviy va kompleks yondashuv asosida tashkil etiladigan malaka oshirish modellari qiyosiy jihatdan tahlil qilindi. Bunda ta’lim mazmuni, o‘qitish metodlari, tinglovchilarning faolligi, amaliy yo‘naltirilganlik, motivatsiya va refleksiya kabi mezonlarga alohida e’tibor qaratildi.

Tizimli yondashuv asosida malaka oshirish jarayoni o‘zaro bog‘liq pedagogik komponentlardan tashkil topgan yaxlit tizim sifatida ko‘rib chiqildi. Bunda maqsad, mazmun, metod, vosita, ta’lim muhiti, tinglovchi faoliyati va kutilayotgan natijalar o‘zaro bog‘liq elementlar sifatida tahlil qilindi. Shu asosda kompleks yondashuvning samaradorligi alohida metod yoki vositadan foydalanish bilan emas, balki turli pedagogik omillarning yagona maqsad sari yo‘naltirilganligi bilan belgilanadi degan xulosaga kelindi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari kompleks yondashuv asosida tashkil etilgan malaka oshirish jarayonlarining tinglovchilar kasbiy kompetentligini rivojlantirishda samarali pedagogik mexanizm ekanligini ko‘rsatdi. Bunday yondashuv asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlarda nazariy bilimlarning amaliy vazifalar bilan bog‘lanishi, tinglovchilarning ta’lim jarayonidagi faol ishtirokining kuchayishi hamda ularning kasbiy tajribasidan samarali foydalanilishi malaka oshirish samaradorligini oshiruvchi muhim omillar sifatida namoyon bo‘ldi. Ayniqsa, ta’lim mazmunining bevosita kasbiy faoliyat bilan bog‘lanishi tinglovchilarga o‘zlashtirilgan bilimlarni amaliy vaziyatlarda sinab ko‘rish va mavjud tajribasi bilan taqqoslash imkonini berdi.

Tadqiqot davomida kompetensiyaviy yondashuvning malaka oshirish jarayonidagi o‘rni alohida ahamiyat kasb etishi aniqlandi. Mazkur yondashuv tinglovchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirishga, mavjud bilimlardan kasbiy vaziyatlarda samarali foydalanishga imkon beradi. Bunda asosiy e’tibor faqat ma’lumotlarni o‘zlashtirishga emas, balki ularni real faoliyat jarayonida qo‘llay olish, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, mustaqil qaror qabul qilish va yuzaga kelgan kasbiy vazifalarga maqbul yechim topishga qaratiladi. Shu bilan birga, tinglovchining o‘z faoliyatini baholashi va natijalarini tahlil qilishi uning kasbiy kompetensiyalarini yanada mustahkamlashga yordam beradi. Natijada

malaka oshirish jarayoni nazariy tayyorgarlik bilan cheklanib qolmasdan, amaliy kasbiy faoliyat bilan uzviy bog‘langan jarayonga aylanadi.

Malaka oshirish samaradorligini oshirishda interaktiv metodlardan foydalanish ham muhim omillardan biri sifatida namoyon bo‘ldi. “Aqliy hujum”, “Keys-stadi”, munozara, loyiha metodi, kichik guruhlarda ishlash hamda muammoli vaziyatlarni tahlil qilish kabi usullar tinglovchilarning mashg‘ulotlardagi faolligini oshirish bilan birga, ularning mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Mazkur metodlar qo‘llanilganda tinglovchi tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki o‘z fikrini bildiradigan, muammoni tahlil qiladigan va uning yechimini izlaydigan faol ishtirokchiga aylanadi. Ayniqsa, kasbiy faoliyatda uchraydigan real vaziyatlarni muhokama qilish va ularga turli nuqtayi nazardan yondashish nazariy bilimlarning amaliy ahamiyatini chuqurroq anglash imkonini yaratadi.

Tadqiqotda innovatsion va raqamli texnologiyalardan foydalanishning ham malaka oshirish samaradorligiga ijobiy ta’siri kuzatildi. Raqamli platformalar, onlayn ta’lim tizimlari, elektron o‘quv resurslari va masofaviy ta’lim vositalari tinglovchilarga zarur materiallardan tezkor foydalanish, mustaqil ishlash va o‘zlashtirilgan bilimlarni qayta ko‘rib chiqish imkoniyatini kengaytiradi. Bunday texnologiyalar ta’lim jarayonini vaqt va makon jihatidan yanada moslashuvchan tashkil etish imkonini berib, tinglovchining o‘ziga qulay sharoitda ta’lim olishi uchun qo‘shimcha imkoniyat yaratadi. Ayniqsa, masofaviy ta’lim vositalari kasbiy faoliyat bilan bir qatorda malaka oshirishni davom ettirish, o‘quv materiallarini mustaqil o‘zlashtirish va qo‘shimcha manbalardan foydalanish imkoniyatini kengaytiradi.

Malaka oshirish jarayonining samaradorligi ko‘p jihatdan tinglovchilarda shakllangan motivatsiyaga ham bog‘liq. Tadqiqot natijalari tinglovchilarning ichki motivatsiyasi ularning kasbiy rivojlanishga bo‘lgan munosabatida muhim o‘rin tutishini ko‘rsatdi. Ta’lim jarayonida tinglovchining fikrini inobatga olish, uning mavjud kasbiy tajribasiga hurmat bilan yondashish, erishgan natijalarini e’tirof etish va faoliyatiga nisbatan konstruktiv fikr-mulohaza bildirish o‘quv jarayoniga bo‘lgan qiziqishni kuchaytiradi. Bunday muhitda tinglovchi faqat malaka oshirish kursi doirasidagi vazifalarni bajarish bilan cheklanib qolmay, o‘z bilimlarini mustaqil ravishda boyitish, yangi pedagogik yondashuvlarni izlash va kasbiy imkoniyatlarini kengaytirishga intiladi.

Shuningdek, refleksiv faoliyat tinglovchilarning kasbiy rivojlanishini ta’minlovchi muhim omillardan biri ekanligi aniqlandi. Refleksiya jarayonida tinglovchi o‘zlashtirgan bilim va ko‘nikmalarini, mashg‘ulot davomida bajargan faoliyatini hamda erishgan natijalarini tahlil qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Mashg‘ulot yakunida o‘z faoliyatini baholash, erishilgan natijalarni aniqlash, duch kelgan qiyinchiliklarni anglash va kelgusidagi faoliyat uchun aniq maqsadlar belgilash kasbiy rivojlanishning izchil davom etishiga yordam beradi. Bunday

yondashuv tinglovchiga o‘zining kuchli jihatlarini aniqlash bilan birga, yanada rivojlantirilishi zarur bo‘lgan tomonlarini ham anglash imkonini beradi.

Umumlashtirilgan natijalar kompleks yondashuv asosida tashkil etilgan malaka oshirish jarayonlari bir qator ijobiy pedagogik natijalarni ta’minlashini ko‘rsatdi. Xususan, bunday yondashuv tinglovchilarning kasbiy kompetentligini oshirish, pedagogik mahoratini rivojlantirish, innovatsion faoliyatga tayyorgarligini kuchaytirish, mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini shakllantirish va o‘z kasbiy faoliyatini muntazam tahlil qilib borish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Demak, malaka oshirish jarayonida kompetensiyaviy yondashuv, interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, motivatsion muhit va refleksiv faoliyatning o‘zaro uyg‘unligi tinglovchilarning kasbiy rivojlanishini yanada samarali tashkil etish uchun zarur pedagogik shart-sharoitlarni yaratadi.

Muhokama. Tadqiqot natijalari kompleks yondashuv malaka oshirish tizimida samarali pedagogik mexanizm sifatida qaralishi mumkinligini ko‘rsatdi. Ushbu yondashuv ta’limning pedagogik, psixologik va texnologik jihatlarini yagona tizimga birlashtirishi bilan ahamiyatlidir. Bunda malaka oshirish jarayoni faqat bilim berishga yo‘naltirilmay, balki tinglovchining amaliy faoliyati, kasbiy ehtiyojlari, motivatsiyasi va refleksiv qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratiladi.

Kompetensiyaviy yondashuv tinglovchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan integratsiyalash imkonini beradi. Bu ayniqsa kasbiy faoliyatda uchraydigan muammoli vaziyatlarni hal qilishda muhimdir. Tinglovchi o‘zlashtirgan bilimlarini real vaziyatlarda qo‘llash orqali nafaqat bilimini mustahkamlaydi, balki mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi. Shu jihatdan malaka oshirish mazmunining amaliyotga yo‘naltirilganligi uning samaradorligini belgilovchi muhim mezonlardan biridir.

Interaktiv metodlar esa tinglovchilarning ta’lim jarayonidagi faolligini oshirish va o‘zaro tajriba almashish imkoniyatlarini kengaytiradi. Guruhiy muhokamalar, munozaralar, keyslar va loyihaviy topshiriqlar orqali turli kasbiy qarashlar taqqoslanadi, muammolarga muqobil yechimlar izlanadi va jamoaviy fikrlash ko‘nikmalari shakllanadi. Bunday metodlar tinglovchilarning o‘z kasbiy tajribasini qayta ko‘rib chiqishiga ham yordam beradi.

Innovatsion texnologiyalar zamonaviy malaka oshirish tizimining muhim tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. Elektron platformalar, masofaviy ta’lim vositalari va raqamli resurslar tinglovchilarning ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu bilan birga, texnologiyalardan samarali foydalanish uchun tinglovchilarning raqamli kompetensiyasi ham yetarli darajada shakllangan bo‘lishi kerak. Ayrim hollarda raqamli vositalardan foydalanish ko‘nikmalarining pastligi yoki texnik imkoniyatlarning cheklanganligi innovatsion texnologiyalarning to‘liq samaradorligini ta’minlashga to‘sqinlik qilishi mumkin. Shuning uchun malaka oshirish jarayonida raqamli kompetensiyani rivojlantirishga ham e’tibor qaratish zarur.

Motivatsion muhit va refleksiv faoliyat tinglovchilarning kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlovchi muhim omillar sifatida namoyon bo‘ldi. Tinglovchining ta’lim jarayonidagi faolligi ko‘p jihatdan uning o‘z kasbiy ehtiyojlarini anglashiga va o‘zgarishlarga bo‘lgan ichki tayyorgarligiga bog‘liq. Shu sababli malaka oshirish jarayonida individual yondashuv, konstruktiv fikr-mulohaza, o‘z-o‘zini baholash va kasbiy rivojlanish maqsadlarini belgilash mexanizmlaridan foydalanish maqsadga muvofiq.

Umuman, kompleks yondashuvning samaradorligi uning tarkibiy qismlarining o‘zaro uyg‘unligida namoyon bo‘ladi. Kompetensiyaviy yondashuv amaliy natijaga yo‘naltirsa, interaktiv metodlar faol ishtirokni ta’minlaydi, innovatsion texnologiyalar ta’lim imkoniyatlarini kengaytiradi, motivatsion muhit kasbiy faollikni qo‘llab-quvvatlaydi, refleksiya esa o‘zlashtirilgan tajribani tahlil qilish va keyingi rivojlanish yo‘nalishlarini belgilashga xizmat qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, kompleks yondashuv asosida tashkil etilgan malaka oshirish jarayonlari tinglovchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish va ularning zamonaviy kasbiy talablarga moslashuvchanligini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari malaka oshirish samaradorligini ta’minlovchi asosiy pedagogik omillar sifatida kompetensiyaviy yondashuv, interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, motivatsion muhit va refleksiv faoliyatni ajratib ko‘rsatish imkonini berdi.

Kompleks yondashuvning afzalligi shundaki, u ta’lim jarayonining alohida komponentlarini mustaqil holda emas, balki o‘zaro bog‘liq va bir-birini to‘ldiruvchi tizim sifatida tashkil etishga imkon beradi. Bunday yondashuvda tinglovchining nazariy bilimlari amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashadi, kasbiy muammolarni mustaqil hal qilish qobiliyati rivojlanadi va o‘z faoliyatiga tanqidiy-refleksiv munosabat shakllanadi. Natijada malaka oshirish jarayoni qisqa muddatli bilim berish shaklidan uzluksiz kasbiy rivojlanish mexanizmiga aylanadi.

Shuningdek, interaktiv metodlar va innovatsion texnologiyalarning uyg‘un qo‘llanilishi tinglovchilarning ta’lim jarayonidagi faolligini oshirish bilan birga, ularda mustaqil izlanish, hamkorlikda ishlash va kreativ fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Motivatsion muhit esa ushbu jarayonlarning barqarorligini ta’minlab, tinglovchilarning o‘z ustida ishlashga bo‘lgan ehtiyojini kuchaytiradi. Refleksiv faoliyat orqali esa tinglovchi o‘z kasbiy faoliyatini tahlil qilish, yutuq va kamchiliklarini aniqlash hamda kelgusidagi rivojlanish yo‘nalishlarini belgilash imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Kelgusida malaka oshirish tizimida raqamli pedagogik texnologiyalarni yanada keng joriy etish, tinglovchilarning individual ehtiyojlaridan kelib chiqib shaxsiy rivojlanish trayektoriyalarini ishlab chiqish, amaliyotga yo‘naltirilgan topshiriqlar ulushini oshirish va refleksiv faoliyatning samarali shakllarini takomillashtirish maqsadga muvofiqdir. Shuningdek, malaka oshirish samaradorligini baholashda faqat yakuniy o‘zlashtirish ko‘rsatkichlariga emas, balki tinglovchilarning kasbiy

faoliyatidagi real o‘zgarishlar va o‘zlashtirilgan kompetensiyalarning amaliyotda qo‘llanish darajasiga ham e’tibor qaratish zarur.

Shu asosda kompleks yondashuvni malaka oshirish tizimining metodologik va amaliy negizlaridan biri sifatida rivojlantirish zamonaviy ta’lim talablariga javob beradigan, raqobatbardosh, kreativ va kasbiy jihatdan faol pedagoglarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent, 2015.
3. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2017.
4. Azizxo‘jayeva N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent, 2006.
5. Xasanboyeva O. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent, 2016.
6. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. – Москва, 1998.
7. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – Москва, 1991.
8. Маслоу А. Мотивация и личность. – Нью-Йорк: Harper & Row, 1954.
9. Knowles M.S. The Modern Practice of Adult Education: From Pedagogy to Andragogy. – New York: Cambridge Books, 1980.
10. UNESCO. Education for Sustainable Development: A Roadmap. – Paris: UNESCO, 2017.

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI

2026-yil
8-son

Muassis - "FAN VA INNOVATSIYA YANGILIKLARI" MCHJ
Jurnal hamkori - «PROFI UNIVERSITY»

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2024-yil 24-may kuni № 454068-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Jurnal 2024-yilda tashkil etilgan, 1 oyda bir marta o'zbek, tojik, qozoq, qirg'iz, qoraqalpoq, rus va ingliz tillarida nashr etiladi.

Tahririyat manzili: 190110, Toshkent shahri Uchtepa tumani, Bog'iston MFY, 14-mavze, 8-uy.

Telefonlar: +998 90 749 00 00
+998 90 749 77 77
+998 91 902 05 01
E-mail: saen_2024@mail.ru
Jurnal sayti: www.saen.uz
Telegram kanali: **https://t.me/saen_2024**

Maqolada keltirilgan fakt va ma'lumotlarning to'g'riligi uchun mualliflar mas'uldirlar.

"Fan va ta'lim yangiliklari" ilmiy-amaliy jurnali Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining qarori (25.08.2025 y., №374/5) bilan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

ISSN: 3093-8694